

مار گزیدگی

به معنی گزیدگی انسان یا جانور یا نیش مار و ورود سم مار به بدن است. سم مار در واقع بخشی از بزاق مار است.

در سراسر دنیا 3500 نوع مار وجود دارد، اما کمتر از 10٪ کل مارها سمی هستند. در ایران 65 نوع مار شناسایی شده است که 12 نوع آنها سمی هستند.

مارها از نظر داشتن دستگاه تزریق سم به سه گروه تقسیم می شوند

1 - مارهای غیر سمی

2 - مارهای نیمه سمی

3 - مارهای سمی خطرناک

از بین بیش از 12 گونه مار سمی شناخته در ایران 6 گونه دارای فراوانی نسبی خطرناک هستند

این سرم پلی والان از تصفیه و تغلیظ پلاسماي اسب های ایمن شده در مقابل زهر 5 نوع از مارهای سمی خطرناک ایران (افعی گرزه ، افعی زنجانی ، افعی جعفری ، افعی شاخدار و افعی قفقازی) تهیه می شود.

محل نیش به صورت یکی از حالت های زیر ممکن است مشاهده شود:

ترکیبی از دو سوراخ و یا سوراخ های متعدد

یک سوراخ در برخی موارد

نامشخص در برخی موارد

دو محل سوراخ به طور معمول

علائم و نشانه های موضعی مار گزیدگی

خونریزی ، اریتم ، اکیموز ، بزرگ شدن دردناک غدد لنفاوی ، تورم موضعی که بتدریج به سمت ناحیه پروگسیمال اندام درگیر پیشرفت می نماید، درد ، سوزش ، تاول

علائم و نشانه های عمومی مار گزیدگی

گیجی ، ضعف ، احساس کسالت ، سردرد ، استفراغ ، تهوع ، دردشکمی ، اسهال ، تاکیکاردی ، و برادیکاردی ، افت فشار خون در اغلب موارد و افزایش احتمالی فشار خون در برخی موارد ، تشنج و تب وجود دارد

درمان

درمان اصلی تزریق سرم ضد سم مار و مایع درمانی است. گاه درمان درد ، التهاب ، حساسیت به مواد سمی ، بروز مشکلات انعقاد خون یا کلیوی ، آنتی بیوتیک و کزار نیز گاهی ضروری است. تزریق وریدی سرم کنترل علائم حیاتی و برونده ادراری ، استفاده از مسکن ها مانند استامینوفن و دیازپام در صورت نیاز جهت تسکین درد. خودداری از مصرف آسپرین ، تحت نظر قرار دادن بیمار ، پیگیری و انجام آزمایشات.

در اغلب موارد مارگزیدگی در ایران تزریق سرم پلی والان توصیه می شود مگر در موارد کبرا یا کفچه مار ترجیحا از سرم اختصاصی یا مونووالان استفاده می شود.

دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی شیراز

بیمارستان ولی عصر (عج) شهرستان اقلید

مارگزیدگی

تهیه و تنظیم: فاطمه سالاری کارشناس پرستاری

تاریخ بازنگری: تابستان 1404

منبع: دستورالعمل یکپارچه ترخیص از
اورژانس (دیتا)

شماره سند: PE/P-PH/088/2

آرام نمودن آسیب دیده.

اگر سم به چشم فرد وارد شده باشد باید آن
را با آب ساده شستشو داد.

از برش زدن و مکیدن محل گزش پرهیز
شود.

قرار دادن بیمار در حالت استراحت مطلق ،
در حالی که اندام مارگزیده در موقعیت افقی
قرار گیرد.

بی حرکت نمودن اندام مارگزیده به وسیله

آتل یا باند پارچه ای (هرگونه حرکت یا

انقباض عضلانی ممکن است به افزایش ورود

سم مار به جریان خون و لنف منجر شود).

استفاده از کمپرس سرد در مارگزیدگی

ممنوع است.

خارج ساختن تمام وسایل زینتی مانند ساعت
و انگشتر.

پرهیز از هرگونه دستکاری زخم ناشی از

گزیدگی (ممکن است به عفونت ، افزایش

جذب سم و خونریزی موضعی منجر شود).

شستشوی محل گزش با آب و صابون

ممانعت از راه رفتن آسیب دیده.

نحوه استفاده از ایمونوگلوبین پنج

ظرفیتی ضد زهر مار

مصدوم را قبل از تجویز پادزهر گرم

نگهداشته و حداقل دو ساعت بعد از اتمام

تزریق تحت نظر و مراقبت ویژه قرار گیرد.

تزریق به صورت انفوزیون وریدی می باشد.

رقیق سازی با 250 – 500 میلی لیتر

محلول 0/9 N/S یا D/W تزریق با

سرعت 250 میلی لیتر در ساعت.

توقف تزریق پادزهر بلافاصله پس از مشاهده

علائم شوک آنافیلاکسی

اطلاع به پزشک

تجویز اکسیژن در صورت نیاز

انفوزیون مایعات برای جبران کاهش فشار

خون

در صورت مواجهه مجدد

امنیت صحنه دور نمودن آسیب دیده از

محل حادثه به منظور جلوگیری از گزیدگی

مجدد